ବିନ୍ଦୁ ବିମର୍ଶ
Bindu Bimarsha
ISSN NO: 3049-2807(O)
ଦ୍ୱିତୀୟ ଅଙ୍କ, ଦ୍ୱିତୀୟ ସଂଖ୍ୟା ॥ ଏପ୍ରିଲ୍ - ଜୁନ୍ ୨୦୨୬
VOLUME NO: II, ISSUE NO: II ॥ APRIL—JUNE 2026

ମିଥ୍ ପ୍ରୟୋଗର ପ୍ରାସଙ୍ଗିକତା ଓ 'ପୂତନା' କାବ୍ୟର ଆଭିମୁଖ୍ୟ

ବାବୁଲୁ ପଧାନ
ଗବେଷକ, ଭାଷା ଓ ସାହିତ୍ୟ ବିଭାଗ, ଫକୀରମୋହନ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ବାଲେଶ୍ୱର

Date Of Submission: 27–02-2026 **Date Of Publication:** 14-04-2026

ABSTRACT ॥ ଅଂଶିକ ସାର

ଆଲୋଚ୍ୟ ପ୍ରବନ୍ଧରେ ସାହିତ୍ୟରେ ମିଥ୍ (Myth) ପ୍ରୟୋଗର ଆବଶ୍ୟକତା, ତାହାର ସାଂସ୍କୃତିକ ଓ ଦାର୍ଶନିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଏବଂ କାବ୍ୟ କବିତାରେ ତା'ର ରୂପାନ୍ତରଣ ମୂଳକ ସାର୍ଥକତାକୁ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯାଇଛି। ମିଥ୍ କେବଳ ପୌରାଣିକ କାହାଣୀ ନୁହେଁ ବରଂ ଏକ ସାମୂହିକ ସ୍ମୃତି, ଯାହା ଅନୁଭବ, ଆସ୍ଥା ଓ ମାନବୀୟ ଚେତନାକୁ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତ କରେ। ସମୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ସହିତ ମିଥ୍ ନୂତନ ଅର୍ଥ ଓ ପ୍ରତୀକରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ। ସାହିତ୍ୟିକମାନେ ମିଥ୍କୁ ନୂତନ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରେ ପୁନଃନିର୍ମାଣକରି ସମସାମୟିକ ସତ୍ୟକୁ ଉଦ୍ଘାଟନ କରନ୍ତି। 'ପୂତନା' ମିଥ୍ର ମୂଳ ଉତ୍ସ ହେଉଛି ଶ୍ରୀମଦଭାଗବତ ଯେଉଁଠାରେ ପୂତନାକୁ ରାକ୍ଷସୀ ରୂପେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ଯିଏ ଶିଶୁ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ବିଷପାନ କରାଇ ହତ୍ୟା କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ। କିନ୍ତୁ ସେନାପତି ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ କେଶରୀଙ୍କ ଆଧୁନିକ " ପୂତନା" କାବ୍ୟରେ 'ପୂତନା' ଚରିତ୍ର କେବଳ ଦୁଷ୍ଟତାର ପ୍ରତୀକ ନୁହେଁ, ତାହାକୁ ମାନବୀୟ ବିଷାଦ, ସାମାଜିକ ବିଚ୍ଛିନ୍ନତା ଓ ନାରୀ-ବିମର୍ଶର ପରିପ୍ରେକ୍ଷିରେ ପୁନଃନିର୍ମାଣ କରାଯାଇଥିବା ଏକ ମହନୀୟ ଚରିତ୍ର । ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ଯେ ମିଥ୍ ପ୍ରୟୋଗ ମାଧ୍ୟମରେ କବି କିପରି ସମାଜର ଅନ୍ୟାୟ , ନୈତିକ ଅବକ୍ଷୟ ଓ ମାନବୀୟ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ସଙ୍କଟକୁ ସୂକ୍ଷ୍ମ ଭାବରେ ପ୍ରକାଶ କରିପାରିଛନ୍ତି।

ARTICLE NUMBER: BB-II-II-2026-08
ORC ID: 0009-0000-3937-5270
DOI: 10.64647/bb.vol.2.issue.2.2026.8
E-MAIL: padhanbabulu11@gmail.com
REVIEW STATUS: Double-Blind Peer Reviewed
LANGUAGE OF THE ARTICLE: Odia
TYPE OF ARTICLE: Analytical Research Article

ପ୍ରମୁଖ ଶବ୍ଦାବଳୀ : ମିଥ୍, ପୂତନା, ପ୍ରାସଙ୍ଗିକତା, ପୁନଃନିର୍ମାଣ, ସଂସ୍କୃତି ଓ ପରମ୍ପରା, ପରିପକ୍ୱ ମାନସିକତା, ଜୀବନବୋଧ, ପ୍ରୟୋଗ, ମୂଲ୍ୟବୋଧ, ନୈତିକତା

BINDU BIMARSHA...

ମିଥ୍ ମୁଖୀନତା ସାଂପ୍ରତିକ ସମୟରେ ସାହିତ୍ୟର ଏକ ପ୍ରଧାନ ମାନସିକ ପ୍ରବୃତ୍ତି । ପୁରାତନ କାଳରୁ ମାନବ – ସମାଜ ଉପରେ ଏହାର ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ରହିଛି । ଏହା ଆଧୁନିକ ମଣିଷ ମନର ଅବଚେତନ କକ୍ଷକୁ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରିବାରେ ସହାୟକ ହୋଇଛି । ମିଥ୍ ହେଉଛି ଏକ ଗଣ ଚେତନା ସମ୍ଭୂତ ସୃଷ୍ଟି । ଏହା ଆମର ଖୁବ୍ ନିକଟତର ଓ ସଂସ୍କୃତି ସଂଜାତ । ମିଥ୍ ଆଲୋଚନା କରିବା ଦ୍ୱାରା ଏହାର ଅତୀତର ବ୍ୟାପ୍ତି ଏବଂ ସମକାଳୀନତାର ସଂଯୋଗର ପରିଚୟ ମିଳିଥାଏ । ସାହିତ୍ୟକୁ ସଂସ୍କୃତି, ସଭ୍ୟତା, ତଥା ଆଦିମାନବୀୟ ଚିନ୍ତା ଚେତନା ସହ ଯୋଡ଼ିବା ହେଉଛି ମିଥ୍'ର ପ୍ରଧାନ ଲକ୍ଷ୍ୟ।ସାଂପ୍ରତିକ ସମୟରେ ସାହିତ୍ୟରେ ବହୁଳ ଭାବରେ ମିଥ୍'ର ପ୍ରୟୋଗକୁ ଆମେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିପାରିବା । ସମାଲୋଚକ ହିଲ୍'ରାଇଟ୍ "Poetry, myth and reality " ପ୍ରବନ୍ଧରେ କହିଛନ୍ତି – ସୃଷ୍ଟିର ରହସ୍ୟମୟତାକୁ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିବାର ଆଦିମ ଉତ୍କଣ୍ଠା ହିଁ ଧର୍ମ ଚେତନାର ମୂଳ କଥା ଏବଂ ଏହି ଧର୍ମ ଚେତନାକୁ ଗଣ-ମାନସ ସହିତ ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ କରିବା ହିଁ ମିଥ୍'ର ମୂଳ ଆଭିମୁଖ୍ୟ । ସାହିତ୍ୟରେ ମିଥ୍ ପ୍ରୟୋଗ ହେବା ଦ୍ୱାରା ସାଂପ୍ରତିକ ସମାଜ - ଜୀବନ ସହ ଆମର ପ୍ରାଚୀନ ସଭ୍ୟତା, ସଂସ୍କୃତି ତଥା ପରଂପରାର ନବ ମୂଲ୍ୟାୟନ ସମ୍ଭବପର ହୋଇପାରୁଛି । ଉପରୋକ୍ତ ଲକ୍ଷ୍ୟକୁ ଭିତ୍ତିକରି ସାହିତ୍ୟରେ ମିଥ୍ ପ୍ରୟୋଗର ପ୍ରାସଂଗିକତାକୁ ଆମେ ଉପଲବ୍ଧି କରିପାରିବା । ନିମ୍ନରେ କେତେ ଗୁଡ଼ିଏ ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା -

ମାନବୀୟ ସଭ୍ୟତା,ସଂସ୍କୃତି ଓ ପରମ୍ପରାର ସଂରକ୍ଷକ:

ପ୍ରାଚୀନ ସଭ୍ୟତା, ସଂସ୍କୃତି ଓ ପରମ୍ପରା ହେଉଛି ଏକ ଜାତିର ଅସ୍ମିତାର ଆଧାର। ପୁନଶ୍ଚ ଏହା ମିଥ୍'ର ଏନ୍ତୁଡ଼ିଶାଳ। ଏହି ଅସ୍ମିତାକୁ ଜୀବନ୍ତ ରଖିବାରେ ମିଥ୍ କିମ୍ବା ପୁରାକଳ୍ପର ଭୂମିକା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ। ଗୋଟିଏ ଜାତିର ଇତିହାସର ପୁନଃନିର୍ମାଣ କରିବା ସକାଶେ ମିଥ୍'ର ଭୂମିକା ଅତୁଳନୀୟ । ମିଥ୍ ମାଧ୍ୟମରେ ଗୋଟିଏ ଜାତି ନିଜର ଅତୀତକୁ ଅନୁଭବ କରେ ଏବଂ ସେହି ଅତୀତ ସହିତ ନିଜର ଅବିରତ ସମ୍ପର୍କ ରଖି ଭବିଷ୍ୟତ ପାଇଁ ପଥ ଗଢ଼େ। ପରମ୍ପରା ହେଉଛି ଗୋଟିଏ ଜାତିରମୂଳାଧାର ଯାହା ଅତୀତକୁ ବର୍ତ୍ତମାନର ଜୀବନ ସହ ଯୋଡ଼ି ରଖେ। ଯେଉଁ ଜାତି ନିଜର ପରମ୍ପରାକୁ ସଂରକ୍ଷିତ କରିପାରେ, ସେହି ଜାତି ସାମାଜିକ ଓ ସାହିତ୍ୟିକ ସ୍ତରରେ

cc BY NC

ବିଶେଷ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ହୋଇଉଠେ। ସଂସ୍କୃତି ହେଉଛି ସେହି ସୂତାଖିଅ ଯାହା ପୁରୁଣା ଓ ନୂଆ ପରମ୍ପରାକୁ ଏକତାର ସୂତ୍ରରେ ବାନ୍ଧେ। ଏହା କାଳର ସ୍ରୋତରେ ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ଭାବେ ପ୍ରବାହିତ ହୋଇ ଜୀବନକୁ ନୂତନ ଅର୍ଥ ଓ ଦିଗ ଦେଇଥାଏ। ଏକ ଜାତିର ସଂସ୍କୃତି ତାର ଆଚରଣ, ପୋଷାକ, ଭାଷା, ଆସ୍ଥା ଓ ଜୀବନ ଶୈଳୀରେ ପ୍ରକାଶ ପାଏ। ମିଥ୍ ଏହି ସବୁ ଦିଗକୁ ସାହିତ୍ୟ ମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରକାଶିତକରି ସେଗୁଡିକୁ ପୃଥିବୀ ବକ୍ଷରେ ଅମର କରେ। ବ୍ୟକ୍ତିର ଜୀବନଧାରା ବିକୃତ ହୋଇଯାଉଥିବା ବେଳେ ଜାତିର ଜୀବନ ଧାରାକୁ ମିଥ୍ ମାଧ୍ୟମରେ ସାହିତ୍ୟରେ ପ୍ରୟୋଗ କରି ଲେଖକ ସମକାଳ ପାଇଁ ଉଚିତ ମାର୍ଗ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିଥାଏ ।ଲେଖକ ମିଥ୍ କୈନ୍ଦ୍ରିକ ଚରିତ୍ର ମାଧ୍ୟମରେ, ସାମାଜିକ ଆଦର୍ଶ ଓ ନୀତି,ଆଦର୍ଶ ଓ ମୂଲ୍ୟକୁ ନୂତନ ରୂପଦେଇ ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟର ସନ୍ଦର୍ଭରେ ପ୍ରୟୋଗ କରେ।

ସାହିତ୍ୟ ଏହିପରି ଏକ ସାଧନ ଯାହା ମାଧ୍ୟମରେ ପୁରାତନ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଓ ସାଂସ୍କୃତିକ ଆଦର୍ଶ ନୂତନ ପିଢ଼ି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପହଞ୍ଚିପାରେ ଏବଂ ସାହିତ୍ୟରେ ପୁରାକଳ୍ପର ବହୁଳ ପ୍ରୟୋଗ ଦ୍ଵାରା ଏହା ସମ୍ଭବପର ହୋଇପାରେ। ବିଭିନ୍ନ ମିଥ୍ ରେ ଥିବା ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଓ ନୀତିମୂଳକ ଦିଗ ସାହିତ୍ୟରେ ଯେତେବେଳେ ପୁନଃ ନିର୍ମିତ ହୁଏ, ସେତେବେଳେ ଜାତି ନିଜର ମୂଳ ସ୍ଵରୂପକୁ ନୂଆଁ ଭାବେ ଅନୁଭବକରେ। ବୈଷୟିକ ଜୀବନର ଚାପ ଓ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ସଂସ୍କୃତିର ପ୍ରଭାବ ମଧ୍ୟରେ ମିଥ୍ ଆମକୁ ନିଜ ମାଟି, ମୂଳ ଓ ପରମ୍ପରା ସହିତ ଯୋଡ଼ି ରଖେ। ସେହିପରି ଭାବେ, ମିଥ୍ କେବଳ ପୁରାଣ କାହାଣୀ ନୁହେଁ — ଏହା ହେଉଛି ଆମର ସଂସ୍କୃତି, ସଭ୍ୟତା ଓ ପରମ୍ପରାର ଜୀବନ୍ତ ସ୍ମୃତି। ଏହା ଆମକୁ ଶିଖାଏ କିପରି ଅତୀତକୁ ଆଧାର କରି ବର୍ତ୍ତମାନକୁ ଗଢ଼ିହୁଏ ଓ ଭବିଷ୍ୟତକୁ ସୁରକ୍ଷିତ କରାଯାଏ। ସାହିତ୍ୟ ଓ ମିଥ୍ ମିଶି ଯେତେବେଳେ ଜାତୀୟ ଜୀବନର ଆଦର୍ଶ ରଚନା କରେ, ସେତେବେଳେ ଏହା ନିଜେ ହୋଇଯାଏ ସଂସ୍କୃତି ସୁରକ୍ଷାର ସବୁଠାରୁ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଉପାୟ।

ପରିପକ୍ଵ ମାନସିକତା ଓ ଜୀବନବୋଧର ବିନିର୍ମାଣ :

ପରିପକ୍ଵ ମାନସିକତା ହେଉଛି, ଯେଉଁଠାରେ ମନୁଷ୍ୟ ନିଜର ଚିନ୍ତାଧାରାରେ ଗଭୀରତା, ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ଓ ସହନଶୀଳତାର ପ୍ରକାଶ ଘଟାଇଥାଏ । ଏହି ମାନସିକତା ଗଢିଉଠିବାରେ ମିଥ୍‌ର ଗୁରୁତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣର ଭୂମିକା ରହେ। ମିଥ୍ ହେଉଛି ମାନବ ଜୀବନର ଆତ୍ମସାରକୁ ଜାଗୃତ କରିବାର ଏକ ଆଦି ଶକ୍ତି। ସାହିତ୍ୟିକ ଯେତେବେଳେ ମିଥ୍‌କୁ ସାହିତ୍ୟରୂପରେ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତ କରେ, ସେ ମାନବର ମନୋଜଗତର ଉନ୍ନତ ଓ ସଂସ୍କୃତି ସମ୍ପନ୍ନ ଆଦର୍ଶକୁ ଆକାର ଦେଇଥାଏ। ମିଥ୍ କୈନ୍ଦ୍ରିକ ପୁରାଣ, ମହାଭାରତ, ରାମାୟଣ ଓ ବିଭିନ୍ନ ଲୋକକାହାଣୀ ମାନବ ଜୀବନର ଦୁଃଖ, ସଂଘର୍ଷ ଓ ମୁକ୍ତିର ରୂପକ ରୂପେ ଆବିର୍ଭାବ ହୋଇଛି। ଏହି କାହାଣୀମାନେ ନୈତିକ ମୂଲ୍ୟ, କରୁଣା, ସତ୍ୟ, ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଓ ଧର୍ମବୋଧକୁ ଜୀବନର ଅଂଶକରି ମନୁଷ୍ୟକୁ ଆତ୍ମ-ବିକାଶର ପଥରେ ପ୍ରେରିତ କରିଥାନ୍ତି।ପୁରାଣ, ଇତିହାସ ଓ ଲୋକ ପରମ୍ପରାରେ ଥିବା ମିଥିକ ଉପାଖ୍ୟାନଗୁଡ଼ିକ ମଣିଷକୁ ନିଜ ଚିତ୍ତର ଅନ୍ତଃସ୍ଵର ସହ ବାର୍ତ୍ତାଳାପ କରିବାର ଶିକ୍ଷା ଦେଇଥାଏ। ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନର ଅହଂକାର ମାନବକୁ ନିଜ ଅଭିମାନର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଶିଖାଏ ; କର୍ଣ୍ଣର ଦାନଶୀଳତା ଏକ ମହାନ ମନୋଭାବର ନିଦର୍ଶନ ଦିଏ ପୁଣି ରାମଙ୍କ ଜୀବନ ଆଦର୍ଶ ଧର୍ମ, ନିଷ୍ଠା ଓ ନୀତିର ପ୍ରତୀକିତକରେ, ଦ୍ରୌପଦୀର ଯନ୍ତ୍ରଣା ନାରୀ ସମ୍ମାନ ଓ ସାମାଜିକ ନ୍ୟାୟର ପ୍ରେରଣାଦିଏ। ଏହି ସମସ୍ତ ମିଥିକ ପାତ୍ରମାନଙ୍କ ମାଧ୍ୟମରେ ମଣିଷ ସ୍ଵୀୟ ଆତ୍ମାର ଉନ୍ନତି ଓ ଜୀବନ ଚେତନାର ଉତ୍କର୍ଷକୁ ଅନୁଭବକରେ । ମିଥ୍ ମାନବୀୟ ଆଚରଣ, ମୂଲ୍ୟ ଓ ଆଦର୍ଶର ନୀତିଶିକ୍ଷା ପ୍ରଦାନକରେ। ସେଥିପାଇଁ ମିଥ୍ ମାଧ୍ୟମରେ ମଣିଷ ଜୀବନର ଉଚ୍ଚତର ଅର୍ଥକୁ ବୁଝାଏ ଓ ଖୋଜେ। ଯେଉଁଠାରେ କରୁଣା ପରୋପକାର ଓ ସତ୍ୟ ଜୀବନର ମୂଳ ମନ୍ତ୍ର ହୋଇଯାଏ। ଏହି ପରିଭାବରେ ମିଥ୍ ସାହିତ୍ୟ ମାନବ ଜୀବନରେ ଉନ୍ନତ ଜୀବନଚେତନା ଓ ଜୀବନବୋଧ ଗଠନର ଏକ ଦିଗଦର୍ଶକ ଶକ୍ତି ଭାବେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୁଏ।

ନୈତିକ ଓ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଆଧାରିତ ସାମାଜ ଗଠନ :

ସାହିତ୍ୟ ସଦାସର୍ବଦା ସମାଜର ଆଦର୍ଶ,ଚେତନା ଓ ନୀତିବୋଧର ପ୍ରତିଫଳକ। ଏକ ସୁସଂଗଠିତ ଓ ସାଧୁ ନୀତିନିଷ୍ଠ ସମାଜ ଗଠନରେ ସାହିତ୍ୟର ଭୂମିକା କେବଳ ମନୋରଞ୍ଜନ ମୂଳକ ନୁହେଁ; ଏହା ନୈତିକ ଶିକ୍ଷା, ସାମାଜିକ ଆଦର୍ଶ ଓ ଆତ୍ମ-ଚେତନାର ଉତ୍ସ। ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଦେଖିବାକୁ ଗଲେ ସାହିତ୍ୟରେ ମିଥ୍ କୁ ଏକ ଦାର୍ଶନିକ ଓ ସାମାଜିକ ଉପାଦାନ ରୂପେ ବିବେଚିତ କରାଯାଏ। ମିଥ୍‌ର ଗଠନ ଓ ପ୍ରସାର ମାଧ୍ୟମରେ ମନୁଷ୍ୟ ସଭ୍ୟତା ନିଜର ନୈତିକ ଉତ୍ସକୁ ସ୍ମରଣକରେ ଏବଂ ତାହା ଆଧାରରେ ଗଢ଼ି ତୋଳେ ଏକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଭିତ୍ତିକ ସମାଜ। ମିଥ୍ ହେଉଛି ମାନବ-ସଂସ୍କୃତିର ଆଦିଜାଗତିକ ସଚେତନତାର ଏକ ସାଂସ୍କୃତିକ ପ୍ରତୀକ। ଏହା କେବଳ ଆଖ୍ୟାନମୂଳକ କଳ୍ପନା ନୁହେଁ; ବରଂ ମନୁଷ୍ୟ ଜୀବନର ନୀତି, ଧର୍ମ, ଦାର୍ଶନିକତା ଓ ଆଦର୍ଶବୋଧକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିଥିବା ଜୀବନ-ତତ୍ତ୍ଵର ଚିତ୍ରାଙ୍କନ। ମିଥ୍‌ର ମୂଳ ସ୍ଵରୂପ ହେଉଛି ମନୁଷ୍ୟ ଓ ସମାଜ ମଧ୍ୟରେ ନିହିତ ଆଦ୍ୟ ନୈତିକ ଶୃଙ୍ଖଳାର ପୁନରାବିଷ୍କାର। ଏହା ସମାଜକୁ ଏକ ନୀତିନିଷ୍ଠ ଓ ମୂଲ୍ୟବୋଧମୟ ଦିଗରେ ପରିଚାଳିତ କରିଥାଏ।

ମିଥ୍‌ର ଅନ୍ତରାଳରେ ଥିବା ପୁରାତନ ଚରିତ୍ର,ଆଚାର, ଓ ଆଦର୍ଶଗୁଡ଼ିକ ସମାଜର ନୀତିଗଠନର ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଆଧାର। ରାମାୟଣ ଓ ମହାଭାରତ ଭଳି ମହାକାବ୍ୟମାନଙ୍କ ମାଧ୍ୟମରେ ମିଥ୍ ନୈତିକ ଦର୍ଶନର ଏକ ସମଗ୍ର ପାଠ୍ୟ ରୂପେ ଉପସ୍ଥିତ। ରାମଙ୍କ ମର୍ଯ୍ୟାଦା, ସୀତାଙ୍କ ପତିବ୍ରତା, ହରିଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ସତ୍ୟନିଷ୍ଠା, ଏବଂ ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ଧର୍ମନିଷ୍ଠ ବିବେକ—ଏହି ସମସ୍ତ ମିଥ୍‌ମାନେ ନୀତି, ସତ୍ୟ ଓ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ସାରତତ୍ତ୍ଵକୁ ପ୍ରତିପାଦନ କରନ୍ତି। ଏମାନେ ମାନବୀୟ ଆଚରଣକୁ ଏକ ଦାର୍ଶନିକ ନିୟମରେ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ କରି ଏକ ଆଦର୍ଶ ସମାଜ ଗଠନର ପ୍ରେରଣା ଦିଅନ୍ତି।ସାମ୍ପ୍ରତିକ ଯୁଗର ବୈଜ୍ଞାନିକ ଯାନ୍ତ୍ରିକତା ଓ ଭୋଗବାଦୀ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ମଧ୍ୟରେ ଯେପରି ନୈତିକ ଅଧୋପତନ ଦେଖାଯାଉଛି, ସେଠାରେ ମିଥ୍ ମନୁଷ୍ୟକୁ ସେହି ହଜିଯାଇଥିବା ନୀତି,ଚେତନା ଓ ଆଦର୍ଶବୋଧ ସହ ନିଜ ଜୀବନର ଅର୍ଥବୋଧ ଖୋଜିବାର ପ୍ରେରଣା ଦେଇଥାଏ। ମିଥ୍ ମନୁଷ୍ୟ ସମାଜରେ ଏକ ଦାର୍ଶନିକ ସାମାଜିକ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସୃଷ୍ଟି କରି ନୀତି, ନ୍ୟାୟ, ଧର୍ମ ଓ ସତ୍ୟର ଆଦର୍ଶକୁ ପୁନଃସ୍ଥାପନ କରେ।ବାସ୍ତବରେ ମିଥ୍ କେବଳ ସାହିତ୍ୟିକ ଉପାଦାନ ନୁହେଁ; ଏହା ହେଉଛି ଏକ ନୀତିସଂପନ୍ନ ସଭ୍ୟତାର ଦାର୍ଶନିକ ଭିତ୍ତି। ଏହାରି ମାଧ୍ୟମରେ ସମାଜ ନିଜର ନୈତିକ ମାର୍ଗକୁ ସଂଶୋଧନ କରେ ଓ ଏକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଆଧାରିତ ସୁସଂଘଟିତ ନୂତନ ଜୀବନ-ବ୍ୟବସ୍ଥାର ପରିକଳ୍ପନା କରେ।

cc BY NC

ଜାତୀୟବାଦୀ ଚେତନାର ଉଦ୍ରେକ :

ମିଥ୍ ହେଉଛି ଗୋଟିଏ ଜାତିର ଅସ୍ତିତ୍ୱବୋଧ, ମୂଳ ଚେତନା ଓ ଆତ୍ମ-ପରିଚୟର ଗଭୀର ସାଙ୍କେତିକ ପ୍ରତିବିମ୍ବ।ସାହିତ୍ୟ ଓ କଳାରେ ଯେତେବେଳେ ମିଥ୍ ପ୍ରୟୋଗ ହୁଏ, ସେଠାରେ ଜାତୀୟତାର ଏକ ଆନ୍ତରିକ ସ୍ୱର ଜାଗୃତହୁଏ। ମିଥ୍ ମାଧ୍ୟମରେ ଲେଖକ ନିଜ ଜାତିର ଗୌରବ, ଦୁଃଖ,ସୁଖ ଓ ସଂଘର୍ଷରକାହାଣୀକୁ ନୂତନ ରୂପରେ ପୁନଃବିନ୍ୟାସ କରେ। ଏହା ମାନବୀୟ ଅନୁଭୂତି ସହ ଜାତୀୟ ଅସ୍ତିତ୍ୱକୁ ଯୋଡ଼ି ଦେଇ, ପାଠକର ମନୋଜଗତରେ ଜାତିପ୍ରେମର ଭାବନାକୁ ଜାଗ୍ରତ କରେ। ମିଥ୍‌ର ମୂଳେ ଅଛି ଏକ ସାମୂହିକ ସ୍ମୃତି, ଯାହା ଜାତିକୁ ଏକତାରେ ବାନ୍ଧି ରଖେ। ଜାତୀୟ ଚେତନାର ଉଦ୍ରେକ ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଜାତି ନିଜର ସଂସ୍କୃତି, ଭାଷା, ପରମ୍ପରା ଓ ଇତିହାସ ସହିତ ନିଜ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅସ୍ତିତ୍ୱକୁ ଅନୁଭବ କରିବା। ଏହି ଅନୁଭୂତିର ପ୍ରାରମ୍ଭ ଓ ସୁସ୍ଥିରତାରେ ମିଥ୍ ମୁଖ୍ୟଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରେ।

ଜାତୀୟଜୀବନର ଯାତ୍ରାରେ ମିଥ୍ ହେଉଛି ଗୋଟିଏ ଅନ୍ତଃସ୍ରୋତସ୍ରେତସ୍ୱିନୀ, ଯାହା ମାନବୀୟ ଆଦି ଚେତନାକୁ ସଂରକ୍ଷିତକରେ। ମିଥ୍ ମାଧ୍ୟମରେ ଜନଗୋଷ୍ଠୀ ନିଜର ଆଦିଉତ୍ସକୁ ସ୍ମରଣକରେ, ତାହାର ଉତ୍ପତ୍ତି, ଦେବ-ଦେବୀ, ପିତୃପୁରୁଷ ଓ ପୌରାଣିକ ଆଦର୍ଶ ସହିତ ଆତ୍ମସାତ୍ ହୁଏ। ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତୀୟ ସଂସ୍କୃତିର ପ୍ରତିଟି ଜାତି, ପ୍ରାନ୍ତ ଓ ଉପଜାତି ମିଥ୍‌ରେ ନିଜରଜୀବନ ଶକ୍ତି ଖୋଜିଛି। ରାମ, କୃଷ୍ଣ, ଦୁର୍ଗା, ଜଗନ୍ନାଥ, ମାଧବ, ତାରିଣୀ ଇତ୍ୟାଦି ମିଥିକ ପ୍ରତୀକଗୁଡିକ କେବଳ ଧାର୍ମିକ ନହୋଇ, ସେଗୁଡିକ ଜାତୀୟ ଆତ୍ମାର ଚିତ୍ରଣକରିଛନ୍ତି। ଜଗନ୍ନାଥ ମିଥ୍ ଯେପରି ଓଡ଼ିଆ ଜନଜୀବନରେ ଏକତା, ଭାଇଚାରା,ବିଶ୍ୱଭ୍ରାତୃତ୍ୱ ଓ ଜାତୀୟତାବୋଧ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି, ସେପରି ଅନ୍ୟ ମିଥ୍‌ଗୁଡିକ ଜାତୀୟ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିର ନୂତନ ପଥ ଉନ୍ମୁକ୍ତ କରିଛନ୍ତି ।ଆଧୁନିକ ଯୁଗରେ ମଧ୍ୟ ମିଥ୍‌ର ଏହି ଜାତୀୟ ଅବଦାନ ଅବିକଳ ଅଛି। ଗାନ୍ଧୀ, ସୁଭାଷ, ଭଗତ ସିଂହ ପରି ମହାନାୟକମାନେ ଆଜି ନୂତନ ମିଥ୍‌ର ରୂପ ଧାରଣ କରି ଜାତୀୟବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନର ଆଧାର ହୋଇଛନ୍ତି। ଏହିପରି ଭାବରେ ମିଥ୍ ଜାତିକୁ ନିଜ ଇତିହାସ ସହ ସଂଯୋଗକରି, ଆଗାମୀ ପିଢ଼ିକୁ ଜାତୀୟ ସଚେତନତା ଓ ଆତ୍ମ ସମ୍ମାନର ପଥେ ଅନୁପ୍ରାଣିତ କରିଆସିଛି। ଜାତୀୟ ଗୌରବକୁ ପୁନଃସ୍ଥାପିତ କରି ମାନବତାର ମୂଳ ଆଦର୍ଶକୁ ଉଦ୍‌ଭାସିତ କରିଛି।

ମାନସିକ ଓ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଅନୁସନ୍ଧିତ୍ସା :

ମିଥ୍ କେବଳ ଦେବତା ଓ ଅଲୌକିକ ଘଟଣାର କାହାଣୀ ନୁହେଁ; ଏହା ମାନବର ମନୋଜଗତ ଓ ଜୀବନର ଗଭୀର ସତ୍ୟକୁ ଆଲୋକିତ କରୁଥିବା ଏକ ସାହିତ୍ୟିକ ଉପାଦାନ। ମିଥ୍ ମାନବୀୟ ଚେତନାର ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସଂଘର୍ଷ, ଭୟ, ଆକାଂକ୍ଷା ଓ ଅଭିଳାଷର ରୂପକ। ସାହିତ୍ୟରେ ମିଥ୍ ପ୍ରୟୋଗ ଦ୍ୱାରା ଲେଖକ ମନୁଷ୍ୟର ମନୋଜଗତର ଗୁପ୍ତ ଦିଗକୁ ଉଜାଗର କରିପାରେ।ଯେମିତି ଜେମ୍ସ ଜଏସ୍‌ଙ୍କ Ulysses ଉପନ୍ୟାସ ହୋମରଙ୍କ Odyssey ମିଥ୍ ଉପରେ ଆଧାରିତ ହେଲେ ମଧ୍ୟ, ସେଠାରେ ଦେବତା ଓ ଯୁଦ୍ଧର କଥା ନୁହେଁ — ଏହା ଆଧୁନିକ ମନୁଷ୍ୟର ଚେତନା ଓ ଆତ୍ମସନ୍ଧାନର ଯାତ୍ରା। ଲିଓପୋଲ୍ଡ ବ୍ଲୁମ୍ ନାମକ ସାଧାରଣ ନାଗରିକ ମାଧ୍ୟମରେ ଜଏସ୍ ଦେଖାଇଛନ୍ତି ଯେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟ ନିଜ ଜୀବନରେ ଗୋଟିଏ "ଓଡିସି" — ଅର୍ଥାତ୍ ଯାତ୍ରା — ଅନୁଭବ କରେ। ଏହି ଯାତ୍ରା ବାହ୍ୟ ନୁହେଁ, ମସ୍ତିଷ୍କର ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଯାତ୍ରା, ଯେଉଁଠି ସେ ନିଜର ଅସ୍ତିତ୍ୱ, ନୀତି, ପାପ, ପ୍ରେମ ଓ ଅର୍ଥକୁ ଖୋଜେ।ମିଥ୍ ଏହିପରି ମନୋବିଶ୍ଳେଷଣର ଉପକରଣ ଭାବେ କାମକରେ। କାର୍ଲ ଜୁଙ୍ଗଙ୍କ ମତାନୁସାରେ, ମିଥ୍ ହେଉଛି Collective Unconscious(ସାମୂହିକ ଅବଚେତନ)ର ପ୍ରତିରୂପ। ଯେତେବେଳେ ଲେଖକ ମିଥ୍ ବ୍ୟବହାର କରେ, ସେ ମାନବ ମସ୍ତିଷ୍କରଗଭୀର ସ୍ତରକୁ ଛୁଁଇଯାଏ। ଏହିପରି ମିଥ୍ ପ୍ରୟୋଗ ସାହିତ୍ୟକୁ ଗଭୀର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ମାନ ଦେଇଥାଏ। ଏହା ମନୁଷ୍ୟର ଆତ୍ମସନ୍ଧାନ, ଜୀବନର ଅର୍ଥ ଓ ସଂଘର୍ଷକୁ ପ୍ରତୀକୀୟ ଭାବେ ଦେଖାଏ। ତେଣୁ ମିଥ୍ ହେଉଛି ମାନବ ଆତ୍ମାର ଦର୍ପଣ ଯେଉଁଠି ଆମେ ନିଜର ଭିତରକୁ ଦେଖିପାରିବା ଏବଂ ସେହି ଆତ୍ମଜ୍ଞାନ ହିଁ ସାହିତ୍ୟର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ସାଧନା।

ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଥିବା ବିଷୟବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକରୁ ଆମେ ଉପନିତ ହେଲେ ଯେ, ମିଥ୍ ପ୍ରୟୋଗର ଭୂମିକା ସାହିତ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ କେତେ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକତା ବହନକରେ । ମିଥ୍ ପ୍ରୟୋଗ ଦ୍ୱାରା ଗୋଟିଏ ଜାତିର ସାହିତ୍ୟ ସମୃଦ୍ଧ ହେବା ସହ ତା'ର ସାମାଜିକ, ସାଂସ୍କୃତିକ ତଥା ଜାତୀୟ ଜୀବନର ବିଶେଷତ୍ୱ ପ୍ରତିପାଦିତ ହେବା ସମ୍ଭବପର ହୋଇଥାଏ ଏହା – ଅବିସମ୍ବାଦିତ । ମିଥ୍ ଗୁଡ଼ିକ ସାଧାରଣତଃ ମଣିଷ ଅବଚେତନ କଳାତ୍ମକ ପରିପ୍ରକାଶ ଘଟାଇ ସାହିତ୍ୟର ବିଭିନ୍ନ ବିଭାଗରେ ରୂପଲାଭ କରିଥିବ ହେତୁ ଏହା ମାଧ୍ୟମରେ ମାନବୀୟ ଚିନ୍ତା ଚେତନା ଓ ମନସ୍ତାତ୍ତ୍ୱିକ ବିଶ୍ଳେଷଣ ସମ୍ଭବ ହୋଇଥାଏ । ରୁଚି ଓ ନୀତି, ଆଦର୍ଶ ଓ ବାସ୍ତବତା ମଧ୍ୟରେ, ପ୍ରାଚୀନ ଓ ନୂତନତା ମଧ୍ୟରେ ଏକ ସମନ୍ୱୟାତ୍ମକ ଭାବ-ମାନସ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବାରେ ମିଥ୍ ର ପ୍ରାସଙ୍ଗିକତା ଏକ ଲକ୍ଷଣୀୟ ବିଶେଷତ୍ୱ । ଏହା ମହାଭାରତୀୟ ଆଦର୍ଶ ତଥା ଓଡ଼ିଶୀ ସାଂସ୍କୃତିକ ଚିନ୍ତା ଚେତନାର ମୂଲ୍ୟାତ୍ମକ ପକ୍ଷକୁ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦେଇ ଏକ ନାବନ୍ୟାୟିକ ସାହିତ୍ୟିକ ଭାବଗତ ନିର୍ମାଣରେ ସହାୟକ ହୋଇଥାଏ । ତେଣୁ କବିମାନେ ମିଥ୍ ପ୍ରୟୋଗକୁ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦେଇ ନୂଆ ଭାବରେ କବିତା ଲେଖିବାର ପ୍ରୟାସ କରିଆସିଛନ୍ତି ।

BINDU BIMARSHA...

'ପୂତନା'କାବ୍ୟର ଆଭିମୁଖ୍ୟ :

ଖଣ୍ଡିଏ ଖଣ୍ଡିଏ କାବ୍ୟ-କୃତି କାଳ ଖଣ୍ଡକୁ ଅତିକ୍ରମ କରି କାଳଜୟୀ ହେବାର କ୍ଷମତା ରଖିପାରେ । "ପୂତନା" କାବ୍ୟ ହେଉଛି ତାହାର ଏକ ଜ୍ୱଳନ୍ତ ସ୍ୱାକ୍ଷର ଯାହାର ସ୍ରଷ୍ଟା ହେଉଛନ୍ତି ସେନାପତିପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ କେଶରୀ। ପୂତନା – ଆଲୋଚ୍ୟ କାବ୍ୟରେ କେବଳ ଏକ ପୌରାଣିକ ଚରିତ୍ର ନୁହେଁ; ବରଂ ସେ ହେଉଛି ଶାପଗ୍ରସ୍ତ ନାରୀ ମନରେ କୁହୁଳୁଥିବା ଅର୍ନ୍ତ ଦହନର ନିରୁତା ପରିପ୍ରକାଶ । ପୂତନା ଏକ କୁତ୍ସିତ ରୂପଧାରା, ଅବହେଳିତା, ଅସ୍ୱୀକୃତା, ଉପେକ୍ଷିତା ସମାଜ ବିନିନ୍ଦିତା ତଥା ଅନୂଢ଼ା ଚରିତ୍ର। ପ୍ରେମ ଓ ମାତୃତ୍ୱର ପ୍ରାପ୍ତି ସକାଶେ ତା'ରି ଭିତରୁ ଆସେ ଏକ ବ୍ୟାକୁଳ ଆବେଦନ ଏବଂ ଏହି ଆବେଦନକୁ କାବ୍ୟିକ ଓ ନୈସର୍ଗିକ ନ୍ୟାୟମିଳେ ପରିଶେଷରେ କୃଷ୍ଣ ରୂପରେ। ପୂତନାକାବ୍ୟରେ ସାଧାରଣତଃ ଆମେ ଦୁଇଟି ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିପାରିବା ପ୍ରଥମତଃ ସମାଜରୁ ନିଗୃହୀତା, ଉପେକ୍ଷିତା ନାରୀ ମାନଙ୍କର ମନୋସ୍ଥିତିର ଜଟିଳ ବର୍ଣ୍ଣନା ଓ ଦ୍ୱିତୀୟତଃ ସମାଜ – ନିଗୃହୀତା, ଉପେକ୍ଷିତା, ସର୍ବସାଧାରଣ ନିନ୍ଦିତା ଦାନବୀ ପୂତନାର ଅନ୍ତଃ କୋଣରେ ଲୁଚି ରହିଥିବା ମମତାମୟୀ ରୂପଟିର ଉଦ୍‌ଘାଟନ । "

CC BY NC

ପୂତନା" କେବଳ ସାଧାରଣ ନାରୀଟିଏ ନୁହେଁ, ସେ ଯୁଗେ ଯୁଗେ କାଳେ କାଳେ ସମାଜରେ ନିନ୍ଦିତ ହେଉଥିବା, ଉପେକ୍ଷିତ ହେଉଥିବା ନାରୀମାନଙ୍କର ପ୍ରତୀକ । ସେ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ନିଜ ଥନରୁ ଅମୃତ ଦେଇ ମୃତ୍ୟୁ ମନାସୁଥିବା କୁମାରୀ ମାତା ନୁହେଁ ବରଂ କୃଷ୍ଣ ପ୍ରେମ ବିଦଗ୍ଧା ସ୍ନେହ ରଙ୍କୁଣୀ ମାଟିଏ । କବିଙ୍କ ଭାଷାରେ – " ପୂତନା ହେଉଛି ଏକାଧାରରେ ଜୀବନ ଓ ଯନ୍ତ୍ରଣାର ପ୍ରତୀକ ପୂତନା ଭିତରେ ଯେଉଁ ପୀଡ଼ା ରହିଛି ତାହା ଏକ ସାର୍ବଜନୀନ ପୀଡ଼ା । ××××× ପୂତନା ଭିତରେ ମୁଁ ସମାଜର ନିଗୃହୀତ ନାରୀମାନଙ୍କର କ୍ଷତବିକ୍ଷତ ନିଷ୍ପାପ ସତ୍ତାଟିକୁ ଆଙ୍କିବା ଲାଗି ସବୁମତେ ପ୍ରୟାସ କରିଛି । (ପୂତନା କାବ୍ୟ - ପୃଷ୍ଠବନ୍ଧ)

ସେନାପତି ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ କେଶରୀଙ୍କ " ପୂତନା" କାବ୍ୟ ପୁରାଣରୁ ସମାଜ ଜୀବନ ଆଡ଼କୁ ଶାଶ୍ୱତ ଯାତ୍ରାର ପବିତ୍ର ଇସ୍ତାହାର । ପୁରାଣର ଚରିତ୍ରଟି ଭିତରେ ପ୍ରତିବିମ୍ବିତ ହୋଇଉଠିଛି ଅଯୁତେ ଦରଜର ଛାଇ । ଯାହାର କିଛି ଚିହ୍ନ ବର୍ଣ୍ଣ ସାଇତା ହୋଇନାହିଁ । ଆଖିତଳୁ ଲୁହ ଶୁଖଯାଇଥିବା ଗୋଟିଏ ମଳିନ ହସପିନ୍ଧା ଜୀବନ ବଞ୍ଚୁଥିବା ଏମିତି ଅନେକ ନାରୀ ହୁଏତ ଉଙ୍କିମାରିଛନ୍ତି ଏ କାବ୍ୟ ପ୍ରୟାସରେ । ପାଠକର ହୃଦୟ ବୀଣାକୁ ଶୋକାୟିତ କରେ ପ୍ରତିପୃଷ୍ଠାରେ ରହିଥିବା ସେହି ଅସହାୟ କିଂକର୍ତବ୍ୟ ବିମୁଢାର କରୁଣ ରାଗିଣୀ "ପୂତନା" ଗୋଟିଏ ଅଭିଶାପ ସମ୍ଭୂତ ନାରୀର ଜୀବନନାଟ୍ୟ କେବଳ ନୁହେଁ ଅବହେଳିତ ନାରୀ ଜୀବନର ଏକ ଶାଣିତ ସ୍ୱର । ସାଧାରଣ ନାରୀଟିଏ ଜୀବନର ସବୁ ଇଚ୍ଛା ହୁଏତ " ପୂତନା" ମନ ତଳେ ବି ଥିବ ମାତ୍ର ଜୀବନରେ, ସମାଜରେ, ସାହିତ୍ୟରେ ଚେତନା ଓ ଅବବୋଧରେ ପୁତି ପଙ୍କମୟ ନାଡୁଅ ମେଞ୍ଚାଏ ହୋଇ ରହିଯାଇଛି ତା'ର ଜୀବନ । ସାମାଜିକ ବିଧିବ୍ୟବସ୍ଥା ତାକୁ ସେମିତି ହିଁ ରୁଗ୍ଣ କରିଦେଇଛି । ଏହି କାବ୍ୟକୁ ପାଠ କଲାବେଳେ ପ୍ରକୃତ ପାଠକକୁ "ପୂତନା" ଯେତିକି ଦିଶିବନି ତା'ଠାରୁ ଅଧିକ ଦିଶିବ ଆଧୁନିକ ଶଙ୍କାଗ୍ରସ୍ତ ସମୟଖଣ୍ଡରେ ନାରୀଟିଏର ଅଭିଶପ୍ତା ରୂପ। ଏହି ଅଭିଶପ୍ତା ବେଶ ତାକୁ ପୁରାଣ ବେଶରେ, ଈଶ୍ୱର ବେଶରେ, ଲେଖକ ବେଶରେ, ସମାଜ ବେଶରେ ପୁରୁଷଟିଏ ହିଁ ଦେଇ ଆସିଛି ଏବଂ ଏବେଶରୁ ମୁକ୍ତି ପାଇଁ ସେନାପତି ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ କେଶରୀଙ୍କ " ପୂତନା" ସ୍ୱର ଉତ୍ତୋଳନ କରିଛି ।

ବେଦ ଉପନିଷଦଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଭାରତୀୟ ପୁରାଣ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ନାରୀର ଜୀବନ ଚର୍ଯ୍ୟା ବିଶଦଭାବରେ ରହିଛି । ନାରୀଟିଏ କେତେବେଳେ ଅହଲ୍ୟା ଭୂମି ପାଲଟିଯାଏ ତ କେତେବେଳେ ହାହୁତାଶ ଭିତରେ ବିଡ଼ମ୍ବିତ ଜୀବନକୁ ନେଇ ବଞ୍ଚେ । ସେ ସିବିଲ, ରିଆ, ଆଦିତି ପରି ଆଦି ଜନନୀ,ସନ୍ତାନପିକୀ ମାଁର ଭୂମିକାରେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ। କବିଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରେ ପୂତନାର ରୂପଟି ଯଥାର୍ଥରେ ଏକ ମାତୃ ରୂପ । ଅଭିଶପ୍ତା ରୂପଟି ଅସଲ ପରିଚୟ ନୁହେଁ । ସମକାଳୀନ ବିଚାରରେ " ପୂତନା" ଜୀବନ ଓ ଯନ୍ତ୍ରଣାର ପ୍ରତୀକ । ନାରୀର ଗୋଟିଏ ରୂପ ମହମହ ଚନ୍ଦନ ବାସ, ଅନ୍ୟ ରୂପଟି ଡହଡହ ଉତ୍ତପ୍ତ ଅଙ୍ଗାର । ନାରୀର ଜୀବନ ମାତୃତ୍ୱରେ କେନ୍ଦ୍ରୀଭୂତ । ତେଣୁ ନାରୀର ସ୍ୱାଧୀନତା ହେଉଛି ତା'ର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ । ଯେଉଁଠି ଏହି ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ଆଲୋକାୟିତ ହୋଇଯାଏ, ମୁଖର ହୋଇ ଉଠେ, ପ୍ରେରଣାରେ ପରିପୁଷ୍ଟ ହୋଇ ଉଠେ ସେଇଠି ତାର ମୁକ୍ତି ଓ ସାର୍ଥକତା ମଧ୍ୟ ହୁଏ ମୁଖରୀତ । "ନାରୟତି ଇତି ନାରୀ" ନାରୟତି ଅର୍ଥ ଯାହା ବୃଦ୍ଧପ୍ରାପ୍ତକରେ । ନାରୀକୁ ମାଟି ସହ ତୁଳନା କରାଯାଏ । " ଯଥା ଭୂମି ସ୍ତଥା ନାରୀ" । ମାଟିର ବିଶେଷ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ହେଲା ଧାରଣ କରିବା । ପୋଷଣ ଦେବା । ନାରୀର ଚରିତ୍ର ସହଜ ସହାନୁଭୂତି ପ୍ରବଣ ତେଣୁ ସେମାନେ ସହଜରେ ଭଲ ବା ମନ୍ଦରେ ଝୁଙ୍କିପଡ଼ନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ଚରିତ୍ର ପୁଣି ମିଳନ ପ୍ରବଣତା ଅଧିକ ; ତେଣୁକରି ତାଙ୍କର ଗୁଣସବୁ କାଳ ଓ ପାତ୍ରର ଭେଦରେ ସବୁ ଆକାର ଧାରଣକରେ |ସମାଜର ପ୍ରତିକୂଳ ପରିବେଶରେ ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବାକୁ ହୁଏ ନାରୀକୁ । ଯାହା " ପୂତନା" କାବ୍ୟ ମାଧ୍ୟମରେ କହିଛନ୍ତି ପାଠକ ସମାଜକୁ । କବିଙ୍କ ଭାଷାରେ –

"ମୁଁ ଅପାଠୋଇ ବୋଲି
ଯିଏ ଯେମିତି ଚାହିଁଛ
ସେମିତି ମୋତେ ଠକିଚାଲିଛ।
ମୋର ଜନ୍ମଜନ୍ମର ଦାବି, ଦରଖାସ୍ତ
ତେଣୁ ଅନ୍ୟଭାବରେ ହୁଏ ଉପସ୍ଥାପିତ ।
ସତ ବଦଳରେ ଲେଖାହୁଏ ରାଶିରାଶି ମିଛ,
ମୋ ତୁଣ୍ଡକୁ ବନ୍ଦ ରଖିବା ଲାଗି
ମୋତେ ଦେଖାଯାଏ ଲୋଭ
ନତୁବା ନାନା ପ୍ରକାରର ଧମକ ।''।

(ପୂତନା କାବ୍ୟ) ପୃଷ୍ଠା-୫୨

ସେନାପତି ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ କେଶରୀଙ୍କ "ପୂତନା" କାବ୍ୟ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ନାରୀବାଦୀ-ଚେତନା ପରିଚର୍ଚ୍ଚାରେ ଏକ ଅଭିନବ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟାଇଥିବା କୃତି ଅଟେ। ଏହି କାବ୍ୟର ମୂଳଭାବ ହେଉଛି - ନାରୀ ମନୋଜଗତ ଦୁଃଖ, ବିଦ୍ରୋହ ଓ ମୁକ୍ତିକାମୀ ମନର ଅଶ୍ରୁଳ ଚିତ୍କାର। ଶିକ୍ଷା, ସ୍ୱାଧୀନ ଚିନ୍ତା, ଆତ୍ମ-ପ୍ରତ୍ୟୟ ଓ ଆତ୍ମ ସମ୍ମାନ - ଏହି ମାନବୀୟ ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକୁ ଯେତେବେଳେ ନାରୀ ଅଭାବ ଅନୁଭବକରେ, ସେତେବେଳେ ସେ ଅବରୋଧିତ ଜୀବନର ଗମ୍ଭିରୀ ଭିତରେ ପତିତ ହୁଏ। ଏହି ଅବସ୍ଥାକୁ ସେନାପତି ଗଭୀରଭାବରେ ସାହିତ୍ୟିକ ଏବଂ ଦାର୍ଶନିକ ସଚେତନତା ସହ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତ କରିଛନ୍ତି।ନାରୀର ଜୀବନ ଯାତ୍ରା ସେତେବେଳେ ଅପୂର୍ଣ୍ଣ ହୁଏ, ଯେତେବେଳେ ସେ ଆତ୍ମପ୍ରକାଶର ଅବସର ନ ପାଏ,ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟ ଓ ସ୍ୱାଚ୍ଛନ୍ଦ୍ୟ ପରିବେଶରୁ ବଞ୍ଚିତ ହୁଏ। ସମାଜର ନାନାବିଧ ସାମାଜିକ ସମସ୍ୟା,ଅସାମ୍ୟ, ମିଥ୍ୟା,ଅଲୌକିକ ଧାରଣା, ଜଡ଼ କୁସଂସ୍କାର ଓ ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ- ଏସବୁ ନାରୀ ମୁକ୍ତିର ମାର୍ଗକୁ ଅନ୍ଧକାର କରେ। ଆଧୁନିକ ସମୟରେ ଏହି ସମସ୍ୟାଗୁଡିକ ଏତେ ଗଭୀର ଯେ, ନାରୀ ଅସ୍ତିତ୍ୱ ତାରି ଭିତରେ କାରାବନ୍ଧହୋଇ ରହିଲାପରି ମନେହୁଏ।"ପୂତନା" କାବ୍ୟ ଏହି ନିର୍ଯ୍ୟାତିତ ଓ ଅପମାନିତ ନାରୀ ଜଗତର ସ୍ୱର ହିସାବରେ ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇଛି। ଏଠାରେ "ପୂତନା" କେବଳ ପୁରାଣର ରାକ୍ଷସୀ ନୁହେଁ, ସେ ହେଉଛି ଆଧୁନିକ ନାରୀର ଚେତନାର ପ୍ରତୀକ - ଯେଉଁଥିରେ ତାର ବିଦ୍ରୋହ, ତାର ବ୍ୟାକୁଳତା ଓ ତାର ମୁକ୍ତିକାମନା ସାହିତ୍ୟିକ ଭାବାଦର୍ଶ ଘେନି ପ୍ରତିଫଳିତ। କବି ଏଠି ଲୋକ ଉପାଦାନ ଓ ପୁରାଣର ପ୍ରତୀକାତ୍ମକ ଚରିତ୍ର ମାଧ୍ୟମରେ ନାରୀର ମନୋ ଜଗତର ଅନ୍ଧକାରରୁ ଆଲୋକ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାତ୍ରାକୁ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି।କବିଙ୍କ ଭାଷାରେ–

"ଥରେଥରେ
ଆଦୌ ନ ହସିପାରିବାର କ୍ଲାନ୍ତି
ମାଡ଼ି ବସେ ଛାତିକୁ ମୋର
ତାକୁ ମୁଁ ଲୋଡ଼େ କି ନଲୋଡ଼େ,

CC BY NC

ସେ ମୋତେ ଲୋଡୁଥାଏ ଚିରକାଳ
ମୋତେ ଲାଗେ ଜୀବନ ଯେମିତି
ଧୂଆଁରେ ତିଆରି ଗୋଟେ ଘର ।

(ପୂତନା କାବ୍ୟ) ପୃଷ୍ଠା-୪୨)

ପୁର୍ନଜନ୍ମର ଅନନ୍ତ ଚକ୍ରରେ ପୂତନା ହେଉଛି ମାନବୀୟ ବାସନା ଓ ଅତୃପ୍ତିର ଜୀବନ୍ତ ରୂପ। ସମାଜ ତା'କୁ ଅଶୁଭ, ଅମଙ୍ଗଲ୍ୟା ବୋଲି ଅଭିହିତ କରିଛି କିନ୍ତୁ ସେ ନିଜ ଅସ୍ତିତ୍ୱରେ ଜୀବନର ଅପାର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ଖୋଜିଚାଲିଛି ଅବିରତ। ପୂତନାର ପୁନଃପୁନଃ ଧରାବତରଣ ମାନବ ମନର ମୋକ୍ଷ ସନ୍ଧାନର ଗଭୀର ପ୍ରତୀକ। ସେ କେବେ ରାଜକନ୍ୟା ରୂପେ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ, ଆଶା ଓ ସଭ୍ୟତାର ଚିହ୍ନ; କେବେ ରାକ୍ଷସୀ ରୂପେ ବିଦ୍ରୋହ, ବିନାଶ ଓ ଅନ୍ଧକାରର ପ୍ରତିନିଧି। ଏହି ଦ୍ୱୈତ ରୂପ ମଧ୍ୟରେ ଗଢ଼ିଉଠିଛି ତା'ର ଦାର୍ଶନିକ ସତ୍ୟ— ଯେଉଁଠାରେ ଶୁଭ ଓ ଅଶୁଭ, ପ୍ରେମ ଓ ଘୃଣା, ମାତୃତ୍ୱ ଓ ବିନାଶ ଏକାଧାରେ ସଂପୃକ୍ତ। କବିତାନୁସାରେ-

"ମୋର କୌଣସି ଜନ୍ମକୁ ମୁଁ, କିଆଁ ମଣିବି ବିଫଳ ?
ଏମିତି ମୁଁ ଆସୁଥିବି,ଆଲୁଅ ଖୋଜା ଆଖି ହଳକ ନେଇ
କଣ୍ଟାକୁଦି ରକ୍ତରେ ଫୁଟେଇବି ଫୁଲ
ଦେହେ ଦେହେ କଅଁଳେଇ ଅସଂଖ୍ୟ ପତର"

(ପୂତନା-କାବ୍ୟ) ପୃଷ୍ଠା-୫୨)

ସେ ଜୀବନକୁ କେବେ ବିଫଳ ମଣିନି, କାରଣ ତା'ର ଜନ୍ମ ଓ ମୃତ୍ୟୁ ଉଭୟ ହେଉଛି ଅର୍ନ୍ତମୁଖୀ ଆତ୍ମାର ଶୋଧନ ପ୍ରକ୍ରିୟା। ସେ ଆତ୍ମାର ଅନେକ ଅବତାର ମାଧ୍ୟମରେ ଦିବ୍ୟ କୃପା ଖୋଜିଛି । ପୂତନା ଏକାଧାରେ ସାହସିନୀ ଓ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟବନ୍ତୀ। ତେଣୁ, ପୂତନା ବାସ୍ତବରେ ମାନବ ମନର ଦାର୍ଶନିକ ସଂଘର୍ଷର ଏକ ସଂକେତ, ଯେଉଁଠି ଜୀବନ ଓ ମୃତ୍ୟୁ ମିଶି ଯାଏ ଏକ ଆତ୍ମ-ଜାଗରଣର ଅର୍ଥରେ। ସମାଜରେ ପ୍ରଚଳିତସାମାଜିକ ଅସମାନତା, ମିଥ୍ୟା ଅଲୌକିକ ଧାରଣା, କୁସଂସ୍କାର ଓ ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ଆଜି ବୈଜ୍ଞାନିକ ଯୁଗରେ ମଧ୍ୟ ମାନବ ଜୀବନର ଅଭିଶାପ ରୂପେ ରୂପାନ୍ତରିତ ହୋଇଛି । ଏହି ସମସ୍ତ ଅନୁପାତିକ ଅସୁସ୍ଥତା ଫଳରେ ଆଧୁନିକ ନାରୀଜୀବନ ଗଭୀର ଭାବରେ ପୀଡ଼ିତ ହୋଇପଡ଼ିଛି । ଆତ୍ମକେନ୍ଦ୍ରିକ ଚିନ୍ତା, ଭୋଗପ୍ରବୃତ୍ତି, ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପୀ ଶିଳ୍ପାୟନ ଓ ବ୍ୟବସାୟିକ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ନାରୀ ଜୀବନର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ତଥା ମାନବତାକୁ ଅସ୍ତିତ୍ୱହୀନ କରୁଛି ।ଏହି ପରିବେଶର ପ୍ରତିଫଳନ ଭାବେ ସେନାପତି ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନକେଶରୀଙ୍କ "ପୂତନା" କାବ୍ୟ ନାରୀଜୀବନର ଗଭୀର ମନୋବେଦନାର ଦସ୍ତାବିଜ। କବି ଏଠାରେ ପୌରାଣିକ ପୂତନା ଚରିତ୍ରକୁ ଆଧୁନିକ ନାରୀ ଜଗତର ପ୍ରତୀକ ରୂପେ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତ କରିଛନ୍ତି- ଯେଉଁଠାରେ ସେ ଅପମାନ, ନିର୍ଯ୍ୟାତନା, ଅବହେଳା ଓ ବିଦ୍ରୋହର ଆତ୍ମ-ସଂଘର୍ଷ ମାଧ୍ୟମରେ ମୁକ୍ତି ଓ ଉତ୍ତରଣର ଆକାଂକ୍ଷାକୁ ଉଚ୍ଚାରଣ କରୁଛି । କାବ୍ୟର ଆତ୍ମା ପାଲଟିଛି ମୁକ୍ତି ; ନାରୀ ଅସ୍ତିତ୍ୱ, ସ୍ୱପନ ଓ ସ୍ୱାଭିମାନର। ପୂତନା ନିଜ ଶାପକୁ ମୁକ୍ତିର ସଧନାରେ ପରିଣତ କରିଛି । ସମାଜକୁ ଦେଖେଇ ଦେଇଛି ଜଟିଳ ପରିସ୍ଥିତିରେ ମଧ୍ୟ ଆତ୍ମପ୍ରତିଭା ଓ ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସ ବଳରେ ନାରୀଟିଏ କେମିତି ସବୁ ଜିଣିପାରେ ଅନାୟାସରେ । ନିମ୍ନରେ ପୂତନା କାବ୍ୟର କିଛି ଆଭିମୁଖ୍ୟକୁସୂ ଚାଇ ଦିଆଯାଉଛି-

୧.'ପୂତନା' ହେଉଛି ଏକ ମନୋବୈଜ୍ଞାନିକ କାବ୍ୟ। ଯେଉଁଠି ପୂତନା ମନୁଷ୍ୟର ଅନ୍ତଃସଂଘର୍ଷର ପ୍ରତୀକ -ସେ ନିଜ ମନରେ ଧୃଷ୍ଟତା ଓ ମାତୃସ୍ନେହର ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱକୁ ଅନୁଭବ କରିଛି। ଶିଶୁ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ବିଷଦେବା ସମୟରେ ତାର ହୃଦୟରେ ମାତୃଭାବ ଜାଗ୍ରତ ହୋଇଛି, ଯାହା ତାର ମନୋଭିନ୍ନତାର ସୂଚକ। କବି ଏଠାରେ ମାନବ ମନର ଗୁହ୍ୟ ପ୍ରତିସଂଘାତ, ଆତ୍ମଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ଓ ନୈତିକ ଆକୁଳତାକୁ ଚିତ୍ରିତ କରିଛନ୍ତି।

୨.ପୂତନା ମାନବୀୟ ବେଦନା ଓ ନାରୀଜୀବନର ଜଟିଳ ସତ୍ୟର ଜୀବନ୍ତ ପ୍ରତୀକ। ସେ ଜନ୍ମରୁ ନାରୀ, କିନ୍ତୁ ସମାଜ ତାକୁ ରାକ୍ଷସୀ ରୂପି ଆବରଣରେ ଢାଙ୍କି ତାହାର ମାନବୀୟତାକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରିଛି। ସେନାପତି ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନକେଶରୀ ଏହି ଚରିତ୍ର ମାଧ୍ୟମରେ ନାରୀର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ହାନି, ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ମାତୃତ୍ୱର ବିକୃତି ଓ ସମାଜିକ ଅନ୍ୟାୟର ଅନ୍ତଃସ୍ରାବକୁ ସୁକୁମାର ଭାବେ ଉଦ୍ଭାସିତ କରିଛନ୍ତି। ପୂତନା ଭିତରେ ଥିବା ମାତୃସ୍ନେହ ଓ ଦୁଷ୍ଟତାର ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ନାରୀଜୀବନର ଦାର୍ଶନିକ ଓ ମାନସିକ ଅନୁଭବକୁ ପ୍ରକାଶକରେ। ଏହି ଅର୍ଥରେ, "ପୂତନା" କେବଳ ଏକ ପୌରାଣିକ ଉପାଖ୍ୟାନ ନୁହେଁ, ବରଂ ନାରୀ ସ୍ୱାଧୀନତା ଓ ଆତ୍ମସଂଘର୍ଷର ପ୍ରତୀକ ।

୩. ସେନାପତି ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ କେଶରୀଙ୍କ ଉକ୍ତ ଲେଖନୀ ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ଓ ଅଜ୍ଞାନତାର ଅନ୍ଧକାରକୁ ଚ୍ୟାଲେଞ୍ଜ କରିଛି । ସେ ମିଥ୍‌କୁ ଅନ୍ଧତାର ହତିଆର ଭାବେ ନୁହେଁ, ବରଂ ଜ୍ଞାନ ଓ ସଚେତନତାର ପ୍ରତୀକ ଭାବେ ବ୍ୟବହାର କରିଛନ୍ତି। "ପୂତନା" କାବ୍ୟରେ ସେ ଦେଖାଇଛନ୍ତି ଯେ ମିଥ୍ ମାନବ ମନରେ ଲୁଚିରହିଥିବା ଅଜ୍ଞାତା ଓ ଭୟକୁ ଉଜାଗରକରି, ସତ୍ୟତାରପଥକୁ ଆଲୋକିତ କରେ। ପୂତନା ଏଠାରେ ଅନ୍ଧକାର, ମିଥ୍ୟା ଧାରଣା ଓ ଭୟର ପ୍ରତିନିଧି, ଯେଉଁଠାରେ କୃଷ୍ଣ ଯୁକ୍ତି, ପ୍ରଜ୍ଞା ଓ ଜୀବନଦୀପ୍ତ ଜ୍ଞାନର ପ୍ରତୀକ ରୂପେ ଉପସ୍ଥିତ। ଏହି ରୂପକ ମାଧ୍ୟମରେ ସେନାପତି ମାନବଚେତନାକୁ ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସରୁ ମୁକ୍ତକରି, ବୈଚାରିକ ଚେତନାକୁ ଜାଗ୍ରତ ଓ ଆଲୋକିତ କରିବାର ସନ୍ଦେଶ ଦେଇଛନ୍ତି ।

୪. ପୂତନା କାବ୍ୟ' ଏକ ଆତ୍ମ-ଶୋଧନାତ୍ମକ ସୃଜନଯେଉଁଥିରେ କବି ଜୀବନର ଅନ୍ଧକାରକୁ ନିର୍ମଳ ସତ୍ୟର ଆଲୋକରେ ନିଶେଷ କରିବାର ପଥ ଦେଖାଇଛନ୍ତି।

୫. କାବ୍ୟର ମୂଳ ଭାବ ହେଉଛି -ଜୀବ ଏବଂ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ମଧ୍ୟର ସମ୍ପର୍କ। ପୂତନା ଅଜ୍ଞାନ ଓ ମୋହର ପ୍ରତୀକ, ଯେଉଁଠାରେ କୃଷ୍ଣ ଜ୍ଞାନ ଓ ମୋକ୍ଷର ରୂପକ,ଚିତ୍‌ଶକ୍ତି-ସଚେତନତାତଥାଆନନ୍ଦରସାର। ଯେତେବେଳେ ଜୀବ(ପୂତନା) ଅଜ୍ଞାନ ଭିତରେ ଥାଏ, ସେ ମୃତ୍ୟୁକୁ ପାଏ କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ଜ୍ଞାନର ଚିତ୍‌ଶକ୍ତି (କୃଷ୍ଣ) ତା'ର ଅନ୍ତରକୁ ସ୍ପର୍ଶକରେ, ସେ ମୋକ୍ଷରେ ଲୀନ ହୁଏ। ଏହି ଦାର୍ଶନିକ ଆଭିମୁଖ୍ୟ ଏହି କାବ୍ୟର ଅନ୍ତଃତତ୍ତ୍ୱ।ବାସ୍ତବରେ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ କେଶରୀଙ୍କ'ପୂତନା' କାବ୍ୟ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ଏକ ସାଙ୍କେତିକ ଓ ଦାର୍ଶନିକ ରଚନା ଭାବେ ବିଶିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରିଛି।ଏହି କାବ୍ୟରେ ପୌରାଣିକ ମିଥ୍‌କୁ ଆଧୁନିକ ସାମାଜିକ ଓ ମନୋବୈଜ୍ଞାନିକ ପରିପ୍ରେକ୍ଷିରେ ପୁନଃବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇଥିବା ଫଳରେ ବେଶ୍ ଜନ ପ୍ରିୟତା ଅର୍ଜନ କରିଛି ।

ସହାୟକ ଗ୍ରନ୍ଥସୂଚୀ

୧. ଦେବତା, ସନ୍ତୋଷ : ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ କେଶରୀଙ୍କ କାବ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟି, କୃତି ଓ

CC BY NC

କୀର୍ତି, ଏଥେନା ବୁକ, ୨୦୨୦, - ପୃ -୫୫

୨. ପଟ୍ଟନାୟକ, ଜିତେନ୍ଦ୍ରନାରାୟଣ :ସାଂପ୍ରତିକ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ସମାଲୋଚନା ତତ୍ତ୍ୱ,ବିଦ୍ୟାପୁରୀ, ୨୦୦୬, ପୃ-୨୩

୩. ମହାନ୍ତି, ସୁଧର ଚନ୍ଦ୍ର :ପ୍ରାଚ୍ୟ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ କାବ୍ୟତନ୍ତ୍ର, ଏ.ଏକ ମିଶ୍ର, ପବ୍ଲିଶର୍ସ, ୨୦୧୬-ପୃ-୭୮

୪. ମିଶ୍ର,ଇନ୍ଦୁ: ମିଥ୍ ଓ ଏହାର କାବ୍ୟିକ ପ୍ରୟୋଗ, ଗ୍ରନ୍ଥମନ୍ଦିର,୧୯୮୪

୫. ସ୍ୱାଇଁ, ଦିଲୀପ କୁମାର, ପ୍ରାଚ୍ୟ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଓ ପ୍ରାଦେଶିକ ସାହିତ୍ୟ ତତ୍ତ୍ୱ, ବିଜୟିନୀପବ୍ଲିକେଶନ୍ସ ୨୦୧୯ ପୃ-୨୨୮

୬. ତତ୍ରୈବ – ପୃ – ୨୭୫

୭.ଶତପଥୀ,ପ୍ରତିଭା,ଉତ୍ତର-ଆଧୁନିକ ଓଡ଼ିଆ କବିତା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରବନ୍ଧ,ଗ୍ରନ୍ଥମନ୍ଦିର,୧୯୧୯, ପୃ-୨୪

BINDU BIMARSHA...

FIELD	DETAILS	PLAGIARISM QR
FUNDING STATEMENT	This research received no external funding	
CONFLICT OF INTEREST	No	
PLAGIARISM TEST	Yes (Drillbit)	
SIMILARITY INDEX	0 %	
ETHICAL APPROVAL	Not applicable	
CITE:	Padhan, Babulu. "Mitha Prayogara Prasangikata O 'Putana' Kabyara Abhimukhya." *Bindu Bimarsha*, vol. 2, no. 2, Apr. 2026, pp. 39–44. Crossref, https://doi.org/10.64647/bb.vol.2.issue.2.2026.8.	

cc BY NC